

Barne- og familieminister Kjersti Toppe
Barne- og familiedepartementet

Deres referanse:
Vår referanse: 2021/185
Dato: 27/10/2021

Forespørsel om møte med ny barneminister

Kjære Kjersti Toppe,

Norges institusjon for menneskerettigheter (heretter NIM) ønsker deg velkommen som ny statsråd i Barne- og familiedepartementet.

NIM har som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig. Som ledd i dette har NIM som oppgave å gi råd til Stortinget, regjeringen og andre myndighetsorganer i spørsmål om menneskerettigheter.

NIM har et bredt faglig mandat, og favner alle menneskerettighetene. En av våre særskilte satsnings- og kompetanseområder knytter seg til barne- og familieområdet, hvor vi har et særlig fokus på barns rettigheter. Også andre deler av familiepolitikken faller inn under vår portefølje, blant annet knyttet til de noen ganger kryssende menneskerettighetene på barnevernsområdet, der både barn og foreldre har menneskerettigheter.

Etter at NIM ble etablert i 2015 har vi etablert god kontakt med både politisk ledelse og embetsverk i Barne- og familiedepartementet. Vi ser frem til å videreføre denne gode dialogen med departementet under ny politisk ledelse. Vi ønsker også å fremheve noen utvalgte problemstillinger som vi for tiden jobber med og som vi mener at statsråden bør prioritere i perioden som kommer. Disse sakene kan kort oppsummeres slik:

- **Barnevern:** Innenfor barnevernsfeltet har NIM de siste årene spesialisert oss på problemkomplekset knyttet til de norske sakene for Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD).¹ Som kjent er Norge de siste årene dømt i elleve barnevernssaker i EMD så langt, og flere titalls saker ligger til behandling. Krenkelsene omhandler særlig manglende ivaretagelse av gjenforeningsmålet, gjennom blant annet svært lite samvær etter en omsorgsovertakelse, og sakene identifiserer også prosessuelle mangler i norsk fylkesnemnds- og domstolspraksis. Det gjøres mye bra arbeid nå for å følge opp sakene, men vi har konkrete anbefalinger knyttet til problemkomplekset som vi gjerne fremmer for ny statsråd.

¹ NIM utga i 2020 en rapport om temaet, tilgjengelig på [Rapport-hvorfor-dommes-norge-i-emd-web.pdf \(nhri.no\)](#)

- **Barns rett til å klage:** I 2018 ble Norge eksaminert av FNs barnekomité, som kom med sine avsluttende merknader til Norges femte og sjette rapport. En av komiteens kritiske merknader var at det ikke finnes noen institusjon som har som mandat å motta klager på brudd på barns rettigheter, og komiteen anbefalte at enten Barneombudet eller NIM får et slikt mandat.² Vi er ikke kjent med at dette er fulgt opp. Vår anbefaling er at det legges opp til en bred utredning, gjerne gjennom nedsettelse av et offentlig utvalg, som kan se helhetlig på barns rett til å klage gjennom ulike instanser i norsk offentlig forvaltning, identifisere både rettslige og faktiske hindre, og vurdere hvordan barns klagerett kan styrkes, slik at barns rettigheter i større grad også blir oppfylt i praksis.
- **Barns rett til medvirkning i politikk og tiltak:** Barn har rett til å medvirke i alle saker som angår det, ikke bare i enkeltsaker, men også i lokale og nasjonale politiske prosesser. Vi mener at det er gjort viktige grep for å sikre denne rettigheten de siste årene, men det er fortsatt mye som gjenstår. For eksempel viste flere kartlegginger at en rekke av de lovpålagte kommunale medvirkningsorganene (ungdomsråd) ikke var i drift under store deler av covid-19-pandemien, noe som tyder på at systemet for ivaretagelse av denne rettigheten ikke er så robust.³ Vi ønsker å fortsette dialogen om hvordan dette arbeidet kan styrkes, slik at barns rett til medvirkning i større grad blir en integrert del av politiske prosesser.

Vi ønsker gjerne å møte deg for å snakke mer om disse temaene, og håper det kan la seg gjøre. Vi ønsker lykke til med oppstarten av viktig arbeid.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Adele Matheson Mestad
Direktør

Kirsten Kolstad Kvalø
Seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.

² Se barnekomiteens avsluttende merknader til Norge, punkt 7 og 8.

³ Se blant annet rapport nr. 10 fra Koordineringsgruppen for tjenester til sårbare barn og unge.